

Iz gradiva za roman »Razpočnica«

Feri
Lainšček

Elda je pravkar prilezla iz spalnice in je zdaj v kopalnici tuhtala, ali naj se napravi za v službo ali ne. Tej njeni jutranji mori se je bil že zdavnaj privadil in ji ni več namenjal pozornosti, kajti potem je ponavadi tako in tako šla. Zdaj je sočustvoval z njo – čemu, res, je potrebna ta zgodnja ura, dren v primestnem avtobusu, uslužnostna vljudnost do pol treh – poleg tega pa je slutil, da ne bo sam vzdržal v stanovanju in da se

bo zopet odpravil na ulico. K sreči mu je dovolila, da se ji je naslonil v naročje in ji zaril obraz pod pazduho, koder je ostalo še nekaj posteljne toplote, čez čas pa mu je celo segla v lase in ga zatiščala k sebi.

Danes bo nedelja, se je zasmel.

Potem sta dolgo tako ždela, se tihotapila v molk stenske ure, ki je že dolgo ni nihče navil.

Že tri dni nisem slekla spalne srajce, je priznala. In prav dobro mi je tako.

Zdrnil se je in se zazrl v ogledalo: mož in žena naproti, sta obstala kakor Janko in Metka, ko sta zgrešila pot. Gotovo je tudi ona začutila tako, kajti prijela ga je za roko in se posmejala tej pozi. Oni v ogledalu je pomežiknil in jima pokazal jezik. Res sta spaki, jima je rekel – drobceni patetični spaki! In to že navsezgodaj.

Ženska v ogledalu se je zresnila: Take, čudne oči dobivam – je potožila – kot da ne bi bile moje.

Očem se ne čudim, se je namuznil oni. Gledajo, gledajo in ne razumejo. Ampak pamet?

Odmaknila je dlan in ga dregnila z laktom: Samo še tega se mi manjka, da bi začela razmišljati! O tem, recimo, kaj te je naposled prignalo domov?

Vedel sem, da me čakaš, je še naprej zabavljajal oni v ogledalu. Potreboval sem nekoga, ki čaka, res – zdaj, ko vsi bežijo pred mano.

Naposled sta si obstala iz oči v oči. Še zmeraj sta se merila z zadrego, nejevoljna, ker si nista zmogla prikriti bolehnih občutkov. *Sranje*, sta zmig-

nila v en glas, prepričana, da se ne zmoreta tolažiti. *Ti pojdeš v trgovino, jaz bom pogrela sobo*, se je spomnila Elda. *Jaz bom odpiral konzerve, ti pa steklenice*, je soglašal Viki. In sta se kakor otročaja zapodila iz kopalnice, se razbežala po stanovanju.

Spotoma je razmišljal o njenih očeh in res so se mu zdele nekam tuje. Spomnil se je namreč njih nemirnega leska, skrivavih pogledov, ki so ju zblížali povsem romantično, platonsko – mnogim v posmeh in zabavo. Zdaj pa je v njih zaznaval resnobo, praznino dejanskega stanja, bi rekel, videnje, ki ne more ponarejati, pogled, ki razkriva. In ni se veselil dneva, ki ga bosta, po vsem sodeč, preživela skupaj. Kajti: nobenega razloga ni bilo, da bi si lagala. Kajti: ni je bilo laži, ki bi ju lahko znova začarala.

Pa otrok? je vprašal, ko se je vrnil.

Dala sem ga k stari, je zmignila. *Že zdavnaj bi morala; neverjetno, koliko energije imajo ti ljudje.*

Zdelo se mu je, da bi moral ugovarjati, pa je le odmahnil.

Krivdo si deliva, je pohitela.

Kakšno vražjo krivdo! je vzrojil.

Drugo za drugo je odpiral konzerve, ki jih je vseprek nabral v samopostrežbi in jih razpostavljal po zofi. Čeprav že več dni ni prigriznil, se mu je njih mesnata vsebina upirala. Odvraten mu je bil celo okus po vinu, zato je odrinil polivinil s steklenicami in jih zakotalil v kot.

Elda je zajemala z nalomljeno žemljo in slastno jedla.

Ona, ki je zmeraj jedla.

Spet se redim, je pomenljivo pripominjala.

To je moje edino upanje, ni želel razumeti. *Ko boš tolsta kot teta Rozalija, te bom vsaj enkrat spet z užitkom nategnil.*

Tudi takrat me ne boš, je drezala.

Slekel si je puli in si vanj obrisal roke. Nato ga je zavihtel čez luč in si slekel še hlače. Obral ji je spalno srajco in z dlanjo razmazal med stegni maščobo, ki se je bila nakapala iz ribje konzerve. *Ta gabljivi vonj po pristanišču*, je povohal, dotikajoč se z ustnicami, ona pa se je znova polila – tokrat prav gotovo zanalašč.

Pograbil je pločevinko jetrne paštete in ji stresel vsebino na trebuh.

Slednji drobiž si dal za to, se je zresnila.

Slednjega denarja ne zapravljam kar tako, jo je prekucnil vznak in ji vtril pašteto med noge. Nato jo je potresel še z ribami, z drobcenimi, razpadajočimi sardelicami in z nečim zdrizastim, kar je zaudarjalo kakor delavske restavracije ob malicah. Vsa zmedena si je ogledovala to packarijo in skorajda izbljuvala grizljaj. Pokleknil je čeznjo in jo pomalem natiral po

trebuhu, po prsih, po obrazu. Njeno polno telo je postajalo čudno marogasto in izmuzljivo, sledovi prstov so se lesketali kakor sveže brazgotine.

Tako! jo je lopnil po napetem trebuhu in zlezal z nje.

Kaj – tako? se je dvignila na komolce.

Bruhat moram, je iztisnil in stekel v kopalnico.

Pokleknil je nad školjko in podrezal s kazalcem v napetost, ki se mu je zaredila v grlu. A ni mogel izbežati ničesar, razen kolcavih krčev. To gotovo ne pomeni dobrega, se je zgrozil. Pijača, hrana, ženske, vse – vse se mi upira.

Sedla je ob njem in si ga zvelkla v naročje.

Brez veze, je povzdignila – *ene usrane razstave, da ne bi zmožel preživeti. Sicer pa bi lahko predvideval, da ne boš ravno blažen.*

Ti ne veš . . . *je zastokal.*

Jaz vem! *je kriknila.* Že leta in leta boljšim v to praznino, ti pa si domišljaš, da jo je mogoče zapolniti.

Odprl je oči in se spogledal z njenim ptičjim obrazom, ki se je materinsko sklanjal nad mastnima dojkama. Zaznal je njen sočutni pogled in senco, ki jo je metala toaletna lučka, ali pa se ji je morda zaredila pod kožo. *Ta praznina,* je zašepetal – *to je v tebi! Zato žreš, zato hlastaš, zato se nastavljaš!* se ji je izbrcal iz objema in jo krčevito zatiščal k tlom. Vso napeto in težko jo je potem prevalil na hrbet, jo vkleščil med vratni obok in ji z enim samim sunkom razgrnil mednožje. Prisluhnil je, kako se ji je sesulo pod trebuhom, kako je medenica, pregibajoč se, zahlastala, nato je zdvijal čeznjo, jo nakanil do slednjega razriti. In godilo mu je, da je s temenom tako neprizanesljivo butala v vrata, da se je skorajda cvileč izmikala njegovim sunkom in jih potem, ko je malce popustil, zopet nenasitna izvabljala.

Zdelo se mu je, da sta nehala.

Le na mestu, kjer sta se navznotraj dotikala, je bilo čutiti kakor sesipanje mivke. Bil je to dotik, ki se je pojemajoč izmikal. Prisluškovala sta temu neznatnemu polzenju, tej raztegljivi lepljivosti in se do slednjega oklepala drug drugega.

Morda je tako zaradi paštete, se je nasmihnila.

Morda zaradi praznine, je razumel.

Oslinil ji je odrgnine na hrbtu in ramenih ter jih popihal. *Na hipe še zmeraj čutim do tebe,* je priznal. *Če to ni le tista starčevska navajenost,* je čez čas oporekel.

Starec, je pihnila skozi nos.

Moj Bog! ali ni to grozno – je zmajala – ta tvoja hotena krmežljivost!

Če pa vem, da sem se vrnil samo zato, ker je tako najlagodnejše, je nadaljeval. *Ker je samoumevno, da se zatečem sem, čeprav bi si gotovo lahko izmislil marsikaj.*

Moj Bog! je rekla tokrat z nasmehom – *o čem vse nisi razmišljal tačas. Jaz pa sem bila prepričana, da boš vztrajal na potapljujoči se ladji!*

Nisem razmišljal, jo je objel s hrbta. Sanjal sem.

Sanjal sem svoje slike – da!

Pravzaprav le galerijo nakopičenih detajlov, ki so drug čez drugega in mestoma prekrivajoč se lebdeli naokoli. Poteze čopiča so bile prosojne, razkrivajoče, barvne ploskve so se razpotegnile in zmaličile, vmes so bili celo motivi, ki jih nisem prepoznaval. Ti si vsa vročična begala od stene do stene, iz hodnika v hodnik in odpirala okna, meni pa se je zdelo, da ne bi smela, kajti vso to barvno satovje je bilo neznansko ranljivo.

Spomnim se: celo muhe so letele skozenj.

Vdirajoči zrak ga je zvrtničil, njegovi križni tokovi so ga kosmili, barvni oblaki pod stropom so se lesketali, kot bi zmešal same neprijetne odtenke.

Tekel sem za tabo, čeprav sem se neznansko bal občutka, da te bom zadavil. Odstiral sem skladovje tvojih oblak, ki se mi je valilo naproti, tipal proti tvojemu živalsko gladkemu životu. Toda vsa ta silna grabljivost se te ni dotaknila. Nohti so spolzeli po tvojem hrbtu, ritnici sta se spričo prijema razmikali, se izmuznili vsaka zase, noge so se poigravale, kakor da plavajo. Skratka, nastavljala si se mi in bežala obenem, naslade, ki ti jo je, po vsem sodeč, nudila ta igra, nisem prepoznaval.

Nič žalega ti ne bom, sem ti zatrjeval, ti pa si odkimavala in si se že tudi spremenila v regljajočo hehetavost, ki je strašansko odmevala in se množila.

In potem? je vprašala.

Zazdelo se mi je, da boš dokončno spregledala. Da te ne bom mogel več privabiti niti z lažjo.

To sem že zdavnaj, se je namuznila.

Že! A to, kar sem čutil takrat, naj bi bila nekakšna kazen. Maščevanje slednjega človeka, ki mi je še verjel. Zatorej sem se vdal. Dovolil sem, da me je to razkrajanje pomalem napolnjevalo. Glej, takole, ležeč na hrbtu – se je zleknil – sem poslušal tope udarce besed. Prav natančno sem razpoznal pogubno duškanje tvojega smeha, zatiščani zven Bojanove resignacije, Chinino zamansko izklicevanje drugačnega življenja, bolehen priokus Balabanove ironije, Evin molk navsezadnje... Prvič, razumeš, prvič, sem pritrjeval vsemu temu... Priznal sem, da sem le delček tega razdejanja...

Ti pa si se tako privoščljivo hehetala!

Pomilovala te resda nisem nikoli, je rekla tiho. Večkrat se mi je zaradi tega zdelo, da ne vem pripadati na način, ki si ga ti želiš. Sicer pa: ali je sploh mogoče pripadati? je vstala in zlezla v kopalno kad. Občepela je pod prho in se jela prav vztrajno natirati z milnico. Gledal je, kako si je spirala nesnago, se miže nastavljala toplemu curku, se prepuščala ugodju vodne gladine, ki se je počasi dvigala.

Ničesar usodnega ni med nama, je pomislil.

Zaprla je pipo in legla v vodo. *Morda bi bilo res bolje, če ne bi več prihajal, se je potunkala. Sicer pa ne vem, je zopet dvignila glavo – sam veš, da ne vem!*

Zaprl je vrata in se sprehodil po stanovanju. Zdelo se mu je namreč, da ji mora dovoliti to njeno osamo – to nemo navznoter potovanje, kakor je zmeraj rekla. Da: včasih je potem še drezal, zdaj pa je vedel, da je ne bo mogel izvabiti. Kajti: kar se je pravkar pripetilo, je bilo le medpotno dotikanje. Kajti: sleherni dotik je bil že neštetič ponovljen, sleherni spoznavanje prav tolikokrat dorečeno.

Sedel je na zofo in prisluhnil glasbi iz radia.

Čudil se je orkestru, ki jo je zmoget takole lahkotno in poskočno. Kakor bi igrali s povezo na očeh in z vato v ušesih, se mu je zdelo.

Nekdo je vztrajno pritiskal na hišni zvonec in vmes nestrpno klonfal po vratih. Ni mu želel odpreti. Vedel je, da se tudi Elda ne bo zganila.

Končno sem trezen, je rekel naglas in zlogoma. Trezen? se je zganil in si ogledal lastno goloto. Če se vsčipnem, me bo zbolelo, če se obesim, bom mrtev, se je nasmihnil.

Reči so vendar preproste! je poskočil, kakor bi želel ubežati lastnim mislim. Otrok mora v vrtec, žena mora v službo, jaz... jaz pojdem raztovarjat špedicijo, če je treba, poštna nakaznice pojdem štempljat, samo, če bo pomagalo... če je s tem res mogoče izgnati hudiča? Pa bomo nakladali, je zaplesal, pa bomo štempljali in kvantali vsevprek. Še opazili ne bomo, kdaj nam bodo zrastle šraufi namesto ušes!

In če bomo že štrajkali, bomo vedeli, da je to samo zato, ker nam primanjkuje kruha. Kajti: misel na kruh bo naša edina mora. In ko nam ga bodo dali, pač ne bomo več štrajkali. Vse bo spet lepo in prav.

Res: kako malo je treba, da je vse lepo in prav! je še zmeraj poplesaval lahkotno in poskočno, ne da bi opazil, da so na radiu zamenjali trak.

Ko so mu rekli, da je Janez že dva dni mrtev, je moral zopet na stranišče.

Vecejka je že poznala njegove težave in se mu je zmeraj, ko je pridrvel po stopnicah, zmajajoč nasmehnila; gotovo se ji je bil že smilil ali pa se ji je uprla nesnaga, kajti priporočila mu je celo zeliščni zvarek, ki bojda zanesljivo pomaga. Tokrat pa je gotovo zaslutila, da ga ne tišči le v trebuhu. Ustrežljivo ga je namreč pospremila in mu odprla kabino, ki je odznotraj ni bilo moč zapahnuti. Še preden je zaprla za njim, se je slekel in se olajšal. *Plačeval vam bom dvojno ali celo trojno, če hočete, ji je zaklical, tako in tako boste obogateli na moj račun.* In se je, držeč se za glavo, krohotal tej

domisljici, dokler ni zopet odprla vrat in ga vsa zaskrbljena ošinila. *Še bomo odvajali, veste, ji je pomežiknil, še marsikaj nam bo šlo skozi želodec.*

Nekateri se hodijo cmerit, je zagodla, nekateri celo pisma pišejo. Zadnjič pa je eden pogoltnil gift.

O! – ne skrbite, nikar, je obrnil žepe in ji natresel drobiža, se bom že raje obesil na kak spomenik. Sicer pa si zdaj ni več treba delati skrbi s tem; samo počakaš na vrsto, pa je.

Oprosite, gospa, jo je nato na lepem povedel v kot. Vi gotovo veste, kaj pomeni, če sanjaš o mrtvem, je zašepetal. Mislim, če sanjaš njegovo smrt, potem ko je on že tako fuč.

Sanjate? Kar takole – zdaj sanjate? se je odmaknila in se mu ptičje zazrla v oči.

Ne! Zdaj je že mrtev, ga je vznevoljilo, da ji mora pojasnjevati. V sanjah ni umrl, v resnici pa je. V sanjah so ga rešili, v resnici pa –!

Dolgo si je brisala roke v predpasnik in ga vsa nakremžena merila. Ne vedoč, kaj bi, najverjetneje. Pa kar tako? je prišepnila. Ali pa –?

Saj to, jo je zgrabil za roko, jaz sem ves čas mislil, da se je sam. Niti podvomil nisem, da bi ga utegnil kdo nastaviti tam – v telefonski govorilnici.

V govorilnici? je zdaj prišla tudi ona njega. To bi bilo vendar treba prijaviti...

Otresel se je in odtaval po stopnicah.

Tuhtal je, zakaj se mu je zdelo, da se je Janez obesil, ko pa bi lahko prav tako pomislil, da ga je kdo omotal s kablom in ga preprosto zatiščal k tlom. Ali pa, da ga je zvelkel v govorilnico in zadevo insceniral. Posebej še, ker Janez nikoli ni bil tako pri tleh, da bi mu lahko pripisal samomor... Tudi zdaj, pravijo, ga je doletelo povsem po naključju. Na tistih prekleth vajah, ki se jim je zmeraj tako krčevito izmikal...

Ne – on se že ne bi, je bil zdaj prepričan in ni mogel dojeti, zakaj se mu je v sanjah tako napletlo. Poleg tega ga je črvičilo, da ni premislil sanj že prej – takrat, ko še ni vedel, da je prijatelj tudi zares šel.

To bi bilo treba prijaviti, je še zmeraj premišljeval tudi čistilkino zmedenost. *Bomo zdaj že tudi sanje prijavljali – a?* je butnil v mimoidočega, ki pa se mu je vse preveč mudilo do pisoarja in je le odmahnil.

Ob tem se je naposled zbral in se opasal. Kar je pomnil, namreč ni takole nagovarjal ljudi.

Bojan in China sta še zmeraj molče tičala za mizo in zrla skozi kozarce. Nakanil je, da se bo odtihotapil mimo in pobegnil v noč. Kajti: morda pa bi le moral k zdravniku, ga bo premeril Bojan. Da ti zašijejo rit, se bo namrdnila China.

Je to vse? se bo obregnil.

Vse, bosta rekla v en glas.

Potem bodo molčali, dokler jima ne bo izpraznil kozarcev. Vedela bosta, da se jima tako maščuje za dolgčas, po katerem zaudarjata, a bosta vseeno znova naročila. Tako, bo povzel, zdaj pa se mi že zdi, da bi se morali malo kujati zaradi te butaste smrti.

Saj se, bo zmignil Bojan.

Kajti, Janez je res pizda, bo pridala China. Zopet žurira po svoje.

Pa je vseeno prisedel. *Letaš in letaš, je jel Bojan, namesto da bi že enkrat...*

Zdaj pa tako, je odrinil kozarce in pepelnik, ali bomo resnično žalovali, ali pa vaju poščijem.

Zviška sta ga spogledala in se zahahaljala. *Pet minut za tehten premislek, je pomodroval Bojan, pet minut za najnovejša spoznanja o smrti. Poleg tega pa bo treba izpostaviti, da bi nesrečnik rad vsaj še malce živel.*

Dobro, je pogoltnil Viki in omahnil v naslonjalo. Zdaj vsaj vem, da nam ni pomoči.

In jima je res izpraznil kozarca.

In onadva sta vedela, da se jima s tem maščuje.

Poslušali so, kako za šankom nekdo grgraje prepeva.

Nato je fant v usnjenem jopiču zdrknil s stola in butnil z glavo v tla. Le nekateri so stegnili vratove, drugi so raje pogledovali vstran.

China si je s stisnjenimi pestmi pokrila obraz in zajokala. Ni slutil razloga teh solz, ki so se obarvane z lišpom zlepljale med drgetavimi prsti. Morda ga niti ne bi vznemirilo, če se tudi sam ne bi čutil tako jokavega. Kajti dogajalo se jim je, da je kdo takole nepričakovano pojecljal, se obrnil vstran, kakor bi se le usekal, pa ga niso tolažili niti ozmerjali.

Vecejka je zastala pred mizo in ga pogledala kakor Judež. Šele nato je opazil policaja, ki je prav tesno pristopil in ga vščipnil v ramo. Udaril ga je po roki in odmaknil stol. Zdaj je uniformirančeva dlan smuknila kakor senca in ga povlekla za ovratnik. Zlezal je v čepenje in se oklenil mize. Kozarci so se žvenketaje zakotalili po tleh, obrazi naokoli so se mrščili in mu nekaj dopovedovali, on pa je slišal le pridušeni Chinin jok. Tolkel je in brcal, se skušal izviti grabljivemu prijemu, toda uniformiranci so se medtem pomnožili in so se znesli nad njim z vseh strani.

Zaman se je oziral k Bojanu, ta se je samo še odmikal.

Tudi Chinina iztegnjena dlan je obvisela nekje daleč.

Klecnil je, se zvil v klobčič, dovolil, da so ga zakotalili po tleh, ga zvlekli iz gneče.

Vrata interventnega vozila so se zaloputnila. Drlesk je zatiščal v pločevinasto notrino, svetloba je v hipu mrknila. Pokleknil je, tipaje iskal pručko ali kakršnokoli oprijemališče, toda površine so bile neizprosno gladke. Ko je voznik pritisnil na plin, je izgubil ravnotežje in dvakrat, trikrat butnil

z glavo v temo. Pa se ni utegnil niti počohati, kajti ob slehernem pospeševanju, zavijanju ali zaviranju, ga je potem pometlo, ga trkljalo in drgnilo, kakor bi ga želeli že spotoma zdrobiti. Nekaj časa se je še upiral voznikovim manevrom, se skušal ubraniti usodnejših bušk, potlej se je prepustil, se celo kljubovalno vzravnal, butnil s temenom, se uprl nagibu vozila in telebnil z obrazom ob temo.

Dajte! je še bredel, drgnite, cefrajte, meljite! Kaj nam lahko še storite, se je upiral bolečinam, naša zaveza ni iz mesa in krvi, ničesar ranljivega ni v nas, kajti mi sami smo rana, iz nje smo zrasli, vanjo se razraščamo.

Toda avto je zdaj zdrsel prav previdno. Kakor bi oni v kabini pomislili, da so dosegli namen, ali pa so se morda ustrašili njegovega neprištevnega divjanja.

Pezdeta, jim je rekel, drobcena uniformirana pezdeta! Jaz vam ne morem pomagati, jih je kar pomiloval, priučili so vas te zajebancije, plačujetejo vam zanjo, celo odlikovanja si lahko priigrate.

Nato je jel že tudi tuhtati, čemu neki so se obregnili prav obenj. Dozdevalo se mu je, da so mu prišli v sanje, ga zvelkli na zagovor zaradi dvoma o prijateljevi naključni smrti. Kajti čisto zares je bil prepričan, da se je pripetilo po nepotrebnem, da je Janez obtičal nekje med sanjami in resničnostjo. Prav gotovo ne po svoji krivdi, kajti na vojaških vajah ljudje ne umirajo samovoljno. Vztrajal je v tem dvomu, si zatrdil, da bo kljuboval do slednjega, in ko se je vozilo ustavilo, so ga morali zvelči na plano. Opotekal se je pod težo prijema, se izpod čela oziral po obrazih, ki so ga pričakali na hodniku in nato v pisarnah, jih obtoževal s pogledom. Zavaljenega uniformiranca, ki se je zleknil nasproti, je v tej čudni vznesenosti celo pozdravil in se mu posmejal v brk. *Samo puščanje krvi jim gre po glavi, si je popihal odrgnjene podlahti, ampak: ni hudo, sploh ni hudo – človeško telo je pač hudo potratna reč...*

Sprva je še poslušal, odgovarjal na že neštetič ponovljena vprašanja, naposled pa se mu je zopet zazdelo, da jim vse preveč popušča. Niso mu namreč verjeli, če je govoril resnico, pa tudi ne, če si je zmišljeval; naposled se mu je celo zazdelo, da ga mrcvarijo kar tako, za zabavo. Zatorej si je moral izmisliti nekaj povsem butastega, nekaj, kar jim bo zagotovo zmešalo štrene. Zamižal je, si s kazalcem zatisnil ušesa in oddeklamiral, kar se mu je tisti hip utrnilo pod jezikom – namreč: *V palestinski nacionalni fond so države naftnice minulo leto prispevale tristo milijard dolarjev. Drugi viri kapitala so: osnovni naloženi kapital, delnice in partnerstva v ZDA, hoteli in pisarniške stolpnice v vseh glavnih mestih Bližnjega vzhoda, hoteli in zračne linije v Maldivih...*

Izvedenec, ki ga je zaman poskušal utišati, ga je s palcem in kazalcem prijel za nos in ga povlekel s stola. *Serješ, je pihnil spod brk – kaj pa serješ?*

Viktor Katanjski, kakor so mu zdaj rekli, ga je udaril po roki in odskočil.

Oni je obstal razkoračen in prvič tudi malce nasršen. *Zdaj si torej menjaj taktiko – le pazi, da je še mi ne bomo!* je požugal, ga z obema rokama zgrabil za ramena in ga zrinil nazaj na stol. Potlej ga je iznenada klofutnil, da ga je vščipnilo v tilniku.

Naš oddelek za vzgojo in izobraževanje plačuje štirikrat bolj kot jordan-ska vlada učiteljem v državni službi, je zahlastal Viki. V mnogih jordanskih deželah imamo lastne klinike, bolnišnice, najboljše plačano zdravniško osebje...

Zdaj je oni obstal in ga je poslušal do konca. *Take šale tu zagotovo niso poceni, si je pravil. Nisem si nameraval mazati rok, je zatrjeval, toda tole je resnično svinjarija.* Nato se je težkih rok sprehodil po prostoru, se nekajkrat, ne vedoč, kaj bi, zazrl skozi okno.

Ko me izpustite, bom gotovo vrgel eksploziv, je rekel zaslišani. Plastika, gospodje, aktiviranje zanesljivo, učinek, seveda, po želji.

Če pa me ne izpustite – toliko bolje, se je zarežal. Ga vsaj ne bo treba meni metati.

Možakarji so se prestrojili v krog, ga merili, drezali, cufali, mu, segajoč si v besedo ali pa izmenjaje, grozili z represivnimi ukrepi. Naslonjen je bil vznak in jim je pomalem vračal mrke poglede, se sploh vedel, kakor da docela obvladuje položaj. *So vojske, ki se ne rekrutirajo po ustaljeni metodi, jim je pravil oziroma se sploh ne rekrutirajo, temveč preprosto so. Človek sprva sploh ne slutí, da jim pripada, ko pa se naposled zave, je brez posebnih priprav sposoben za najzahtevnejše akcije. Da, da, take vojske ni mogoče prešteti, tudi njenega potenciala ni mogoče izmeriti, zato sploh ni čudno, gospodje, da ste v zadregi...*

In ni mu bilo mar, da so se jeli posmehljivo spogledovati.

Kmalu boste morali temu reči sovražnik številka ena, je zaneseno nada-ljeval. Da, da, nič več znotraj, nič več zunaj, nobenih izgovorov, nobenih pretvez, gospodje, samo sovražnik številka ena... jim je zdaj že kar žugal, a so se ga vse prehitro naveličali in se razšli.

Paznik si ga je najprej pazljivo ogledal.

Bilo je to nekakšno prežavo, nezaupljivo gledanje – da: tako si lovec ugleda kak jalov odstrel! Nato je preveril, če je okno varno zaprto, in se zleknil v naslonjač. Razgrnil je časopis in je med tem, ne ravno pozornim branjem, nenehoma pogledoval k obtoženemu. Nasmihal se je in pačil, se zmrdoval, češ, zdaj pa ga imaš, vraga. Viki se je tega spogledovanja naposled naveličal in je zamižal.

Ne upaš čez dvorišče, ker te sosedov pes gleda? se je zdaj posmejal oni. *Ali pa, ker rože na vrtu rumeno cvetijo?*

Obtoženi ni razumel.

Si eden teh? se je še zmeraj smehljaj miličnik. *Ali pa te samo miške lovijo? Pa tudi to ni fino, veš, se je nato na videz zresnil, za miškami pridejo pajki, močeradi in netopirji, res – smo imeli že tudi enega, da so za njim petelini korakali. Tja notri se je skrila, je pomignil proti omari, pa ni pomagalo.*

Reve! je siknil Viktor Katanjski, ki je še zmeraj mižal. *Vse življenje preganjate mladoletnike in kurbe, o drugem pa se vam še sanja ne! Kaj mislite, da je svet otroški vrtec ali kupleraj?*

Kar sanjaj – sanjaj! – mu je odgovarjal glas iz teme. *Naj ti sončece sije, naj ti rožice cvetijo, naj ti ptički pojejo – in Bog naj se te usmili v tem raju.*

Le za hipec je odprl oči – toliko, da je ugledal onega režeči se obraz. Nato je planil z glavo med rameni in butnil v prvo oviro, ki je zaštrlela iz teme.

Zopet je želel butniti, dokončno razbliniti podobe, ki so se mu porajale ob prebujanju, toda vzglavje je obdajala čudna mehkoča in neke hladne dlani so ga lahko zatiščale v ležanje. *No, no, Palestinec!* je rekel nekdo – prav prijazno je to rekel. Zato je še kar mižal, se potuhnil, skušal obvladati drget, ki se mu je spreletaval po udih. Pravkar so ga na silo predramili, se mu je zazdelo, popeljali ga bodo po stopnicah, prenašali ga bodo iz sobe v sobe, dokler se mu ne bo hudournik tabletk zataknil v grlu, dokler velikanska injekcijska igla ne bo še zadnjič ejakulirala nekje pregloboko.

Sivina stropovja, v katerega se je potem zazrl, ga je za hip pomirila. Še zmeraj je bil namreč v policijski pisarni.

Možakar, ki je zdaj sedel za mizo nasproti, je smehljaje bral iz beležke. Paznik, ki ga je prej sprovočiral, da je butnil v mizo, mu je zdaj pomagal v sedenje in se sploh vedel kakor ustrežljiv medicinski brat. Viki si je otipaval glavo in krčevito premišljal novo nastali položaj.

Ta vaša potegavščina – to je smešno, je izvedenec dvignil pogled. *Je šlo morda za stavo?*

Viktor Katanjski ni razumel.

Kaj vse si niste izmislili! se je oni zopet posmejal v papir.

Ne! je kriknil. *Izmislil sem si samo bombo, pa teroriste... Ali pa?* se je kar ugriznil – kako naj bi pojasnil, da je bilo tudi v tem nekaj resnice. Prvič: lahko bi ubijal. Drugič: treba je ubijati. In na lepem je razumel vse tiste smrti iz statistik, časopisnih naslovnih in televizijskih kronik. Vstal je in stopil do mize. *Ko se enkrat zaveš, da bi lahko klal, je to tako, kot bi že zaklal,* je rekel. *Meja izgine, še preden jo prestopiš,* je hitel pojasnjevati, *stvari so enostavnejše, kakor se nam zdi...*

No, no! mu je oni segel v besedo.

Nehajte že enkrat, mu je pomežiknil – *vi, umetnik*, se je posmejaj, kakor bi rekel: *revček*.

Še zmeraj je čutil nelagodje spričo vsega, kar se je dogajalo ponoči. Prisilili so ga namreč, da je zahlastal, se jim uprl z vso človekovo nebogljnostjo, potlej pa so ga, nasmihajoč se mu, spustili spod prstov, ga odslovili kakor malčka, ki mu je še lastna rit pretežka. In ni se mogel otresti občutka, da jim je bil le za zabavo, da so ga izbezali le zaradi tistih nekaj stavkov, ki jih je treba dnevno vpisati v poročilo o delu. Nič koliko jih takole pribeležijo, se je tolažil, jim vtisnejo ta sramni pečat, pa nič!

A tesnobni občutek je ostajal v drobovju, naj je še tolikokrat sedal na kahlo.

Zaklenil je torej atelje in zagrnil edino okno s posteljno rjuho. Svetloba, ki je medlela skozi platneno belino, se mu je zdela kakor razžarjena meglica, ki je čudežno varovala pred tistim zunaj. Predmeti, ki so štrleli iz polmraka, so bili edino imetje, ki si ga je še lastil, preostanek, ki se ga je še upal dotikati. Bore malo je ostalo tega, a vendar – neprecenljivo za nekoga, ki se je znašel na samotnem okopu. Kajti zdelo se mu je za hip, da se nikoli več ne bo odpravil po ulici, da se bo tihotapil skozi življenje, izmikajoč se vsemu in vsem; nehal bo razmišljati v množini, tako zelo bo sam.

Ure in ure je potem preslikaval stara platna.

Pod sterilno belo barvo, ki je polzela s čopiča, je mah za mahom minevalo vse, kar je nanesel minula leta. Imelo ga je, da bi premazal tudi platna, ki so bila na razstavi, toda do teh tako in tako ni več čutil. Obvisela so pač nekje tam, onstran, na tistem nepomembnem mestu. Le redki bodo opazili, da se čeznje sesipa pepel, nikogar ne bo vznemirilo, če bodo, čakajoč milostnega pogleda, preperela in se sesula vase.

Da: edino upanje je bila ta belina, ki jo je vztrajno razpostavljaj okoli sebe.

Ploskve, spričo katerih sploh ni razmišljal, ali jih bo kdaj poslikal.

Prisluhnil je temu zamiku olajšanja.

Se znova in znova čudil tem belim barikadam.

Kajti: svet tam zunaj je neizprosno okameneval. Niti žile utripalnice ni bilo zaznati na otrplih telesih naključnih sprehajalcev. Niti enega samega vzdihla ali kletve, čeprav so si zastali naproti kakor rablji in žrtve.

Kajti: ledena gora je naposled obmirovala. Ni je bilo rane, ki je ne bi zapolnili njeni kristali.

Bog vas blagoslovi, je lahko rekel prijateljem. *Nikoli nismo verjeli, da bomo zmogli tak dokončen odmik*, je pomislil na vse hkrati in namočil dlani v barvo. Da se mora vsega prebarvati, se mu je zdelo, se odtisniti v belino kakor fosil. *Bog nas blagoslovi*, se je podrgnil po obrazu, se z ustnicami dotaknil edine barve, ki jo je še ljubil.

Tudi ona je bila tokrat v belem.

Ona, ki je bila prisleda takrat v parku.

Stala je na vrhu stopnišča in se mu smehljala. Z lasmi, počesanimi ob licih, z rokami na prsih, kakor bi nosila pušeljce, s stopali staknjenimi kakor na stari fotografiji. Život je bil zdaj zaradi nabrane obleke videti tanjši, tudi drža se mu je zdela nekam dekliška. Še tisti hip je opazil, da je prišla tokrat brez torbe s pletenjem. *Ves čas se mi je zdelo, da je nekdo pred vrati; tako zelo se mi je zdelo, da sem moral odpreti*, je pomislil naglas. *Pravzaprav, zdi se mi, da sem se spomnil najinega srečanja, vi pa ste prav tisti hip potrkali*, je premagoval zmedo.

Nisem trkala, je zmignila.

Dobro – niste, je odprl vrata na stežaj. *Ste pa gotovo namenjeni k meni.*

Premišljuječ svoj korak je stopila mimo njega in obstala sredi sobe. Kakor da strahoma se je nato ozrla v vse štiri kote, si ogledala celo strop.

Poskočil je in prižgal luč.

Malali ste v temi? se je začudila.

Saj res, je ugotovil.

Rekli ste, da bi me risali, jo je naposled izsilil molk. *Zdelo se mi je, da vam je veliko do tega.*

Obrisal si je roke v hlače in ji ponudil edini stol. Potem je kar stal in gledal, kako si je pridržala obleko in sedla, se previdno namestila v škripajočem naslonjalu in prekrizala roke v naročju. Opazil je pudrasti ten nje-nega obraza, pravilno izčrtane obrvi in lesketajoči se nanos šminke na ustnicah. *Zazdelo se mu je, da je spod obleke stresla vonj po rožmarinu. Če bi imel s čim, bi podkuril*, je pomislil – *prišli ste vendar v sami srajčki?*

Preslišala je vprašanje.

Toliko praznih slik? se je začudila.

Praznih slik, se je zdrznil: čeprav so bila namreč platna premazana le z belo, jim je rekla slike. Natančno tako, kakor se je tudi njemu zdelo.

Pograbil je eno teh praznih slik in jo zavihtel na štafelaj. Kakor na ukaz je jel pripravljati čopiče in barve, toda roke so mu spričo neprespance noči podrhtavale, da ji ni mogel prikriti. *Včasih pijem*, se je opravičeval. *Tudi vi bi se gotovo pogreli?* je spraševal, čeprav je vedel, da so steklenice v kotu že lep čas prazne. *Pravzaprav – saj veste, da se nažiram. Ko ste takrat srečala, je bilo prav grdo z mano. Morda ste prav zaradi tega pobegnili? Potem se mi je zdelo, da sem le sanjal... To se mi te dni vse prepogosto dogaja... A kar se mi naplete, se potem ponavadi tudi v resnici zgodi...*

Zdaj bi najpreje potipal, če ste zares tu, je končno utihnil.

Potipajte, se je zasmejala. *Če to res pomaga!*

Viki ni razumel.

Tudi v sanjah človek marsikaj otipa in je potem prepričan, se je še zmeraj smehljala.

Počepnil je ob njej in ji položil dlan na koleno. Oblost, ki jo je začutil pod izmuzljivo tkanino, se mu je zazdela vse preveč pravilna. *Tudi sicer sem se vas želel dotakniti, jo je ošinil izpod čela.*

Vem, je našobila ustnice, kakor bi pritajila nasmeh. Vseeno pa je bolj pomembno, da bi me radi naslikali.

Ugibal je, ali je to vprašanje ali ugovor. Nato je le odmaknil dlan in sedel nazaj za štafelaj. Pravzaprav res ni želel pokvariti tega gledanja, niti razgrniti naborkov, sredi katerih je slonela kakor spletične v pravljičah. Navsezadnje je ni upal niti slikati, kajti zdelo se mu je, da bi s čopičem razmazal vso to skrivnostnost. Morda potem celo ne bi več prišla – on pa je vedel, da jo potrebuje.

Tresočih se rok je odtiskoval s čopičem v tisto belo razsežnost. Grebel je po madežih, ki so se razraščali kakor da sami od sebe, jih drgnil s krpo in prsti, nanašal vedno znova neprimerne odtenke. Zdelo se mu je namreč, da je njena podoba že zdavnaj vtisnjena v podlago, da bo zdaj zdaj izstopila kakor na fotografskem papirju, on pa mora le paziti, da ji ne bo dodal ali odvzel ničesar preveč ali premalo.

Gledala ga je nemo in vdano, kakor bi tudi sama pričakovala ta čudež.

Toda barva se je upirala čopiču.

Še velikokrat boste morali priti, ji je rekel.

Skomignila je in se presedla.

Zalučal je okvir po tleh in segel po novem. Potem je zopet dolgo zrl v belo ploskev, si dopovedoval, da mora poskusiti znova. Kajti ničkolikokrat je že portretiral, se dodobra seznanil z marsikatero posebnostjo obrazne fiziognomije. Čutil je, da je ni poteze, ki bi se mu izmuznila, če le ne bi tako brezglavo vztrajal pri tej prekleti podslikavi.

Saj res: ponoči sem se zopet dolgo sprehajala po mestu, se je naveličala te spokojne drže in se nagnila k njemu. Nič posebnega se mi ni primerilo, če to mislite, toda že sam občutek – takole, s puste ulice – je nekaj strahotnega. Še celo za slepimi okni se nekaj dogaja – ne vem, če razumete: dogaja se, vi pa slutite, da ni prav nič dobrega, lepega, osrečujočega.

Odložil je čopič in ji prisluhnil.

Vem, da poznate ta občutek, je prikimala. A meni se na hipe zazdi, da megla ni le megla, ampak da je posledica te silne želje po prikrivanju.

Tudi vi ste zagrnili okno, se je ozrla – sredi belega dne!

Bojim se dneva, ki gleda pod čopič, je zmrmlal. Te svetlobe, ki bi se utegnili zamešati v barvo...

Kljub temu da ste tako zelo sami? je razumela.

Vstal je in odrinil pručko. Tudi štafelaj s platnom je postavil v kot in se sprehodil po prostoru. Človek, o katerem sem blodil, ko sva se srečala v parku, je mrtev, je povzdignil skorajda očitajoče. *A takrat, v sanjah, mi je prišepnil marsikaj. Nešteto razlogov je, da mu verjamem.*

Zlezla je iz naslonjala in mu stopila naproti. Nič več ni bila pozorna na lase, ki so se ji sesipali na lica, niti na obleko, ki se ji je zmečkana oprijemala nog. *Tiste sanje bi vam morala prepričati*, je zašepetala. *Vse te sanje*, mu je z dlanmi objela lica.

Prepričati? jo je zgrabil za zapestja.

Prepričati, je strahoma prikimala, mu dovolila, da jo je povlekel k sebi, se ji povsem od blizu zazrl v obraz. Ustrašil se je te nenadne bližine, tega vse preveč obrednega dotikanja, toda zdelo se mu je, da ji tega ne sme priznati. Zatorej se je še približal, se nakanil z ustnicami dotakniti njenega čela.

Ne zdaj! ga je zavrnila, ne da bi se odmaknila. *Zdaj ste videti kakor mesar.*

Bilo bi, kakor da spotoma, je zašepetala prav nič opravičujoče. *Iz ene same žalosti, se mi zdi.*

Pomislil je na vse ženske, ki jih je onegavil v tej shrambi.

Na Money, ki se je tako zelo radostila svoje golote, mu dovolila celo, da je z barvo šaril po njej, jo drezal z neprizanesljivo žgečkljivimi čopiči, kot je rekla.

Na Eldo, ki je prihajala zmeraj na videz brezvoljna, a vendar tudi zato, da je potem nataknjena praskala po tleh, po zidovih ali po slikah, se plazila za njim, dokler nista razgrebla slehernega tiščanja.

Na Chino, ki se je zmeraj dajala le nalita in zakajena ter sploh ni vedela, ali ji je kdaj resnično prišlo ali ne.

Na nekaj tistih, ki se jim ni spomnil niti imena. Za njimi so ostajali le pozabljeni robčki ali pasovi; morda za redkimi tudi nedokončani akti in skice, ki jih je spričo jutranjega nelagodja potem zmeraj zmečkal ali zakuril.

Ona pa je rekla: *Zdaj ste videti kakor mesar!*

Oprostite, je zaprosil morda prvič v življenju.

Zopet mu je zanesla dlani k obrazu in se nasmehnila mednje. *Vi*, je blago našobila ustnice – *vi ste res deček*. *Tudi zaradi vas mi je tesno, ko takole tavam*, je zamižala, kakor bi podoživljala te svoje skrite poti.

Toda: zakaj? je zašepetal.

Odrinila ga je in se obrnila vstran. Le za hip je tako strmela, nato se je zavrtela k oknu in strgala rjuho, ki jo je bil napel namesto zavese. *Zato!* je kar zacepetala in mu jo zalučala v naročje. Prav gospodovalno je zatem stopila do vrat in zalomila škrtajočo kljuko. *Vaše prekletstvo je prekratko, da bi ga lahko razumeli*, se je slednjič ozrla in se izmuznila skozi vrata.

Napotil se je za njo, a se ni upal dotakniti zaloputnjenih vrat.

Pravzaprav se mu je zdelo butasto.

Ženska, ki si te takole privošči.

Da potem ne veš niti, kaj je pravzaprav hotela.

Zakrohotal se je tej zmedi, pa ni začutil resničnega duškanja. Kvečjemu bolečo utrujenost, ki se mu je nalamljala v udih.

Telebnil je na pograd in si zgetel rjuho čez glavo. In čeprav jo je v tem krčevitem mižanju še zmeraj videl sedeti v naslanjaču, ni maral razmišljati o njej. Bil je namreč prepričan, da bo še prihajala; prepolna sicer skrbno prikrivanega nemira, se bo postopoma razgaljala, dokler si ne bosta, naveličana teh igric, obstala naproti. Da: take potrpežljivosti sicer ni bil vajen, toda zdaj mu je bila zares v tolažbo.

Potem se je spomnil platna, ki ga je v tisti silni vnemi pokvaril, in zazdelo se mu je, da ga mora še ta hip znova premazati z belo.

Toda: ko se je sklonil in ga obrnil, dolgo ni mogel pregrizniti čudenja. Kar je namreč malo prej nanesel, je bil obraz bledikave starke. Lasje so se ji skodrali v drobne pramene, zenice so se zožile kakor spričo silne svetlobe, čez lica so se zarezale križem tekoče gube. Ustnice je bila zatiščala v nekakšnem pričakovanju, kakor bi bila prežala, kako bo prenesel to nenavadno soočenje. Previdno je položil sliko na štafelaj in ji sedel nasproti. Na nešteto stvari je pomislil obenem, si skušal pojasniti to coprnijo, toda podoba na platnu je ostala; nanesena z njegovo barvo, dodelana z njegovim prijemom čopiča.

Praznina.

Praznina.

Praznina.

Točneje: ničesar odrešujočega.

Ne upam si, se je Elda zazrla mimo. *Sam veš: ne bi se več zanesla nate*, je zmignila. *Že zaradi otroka ne*, je nato dolgo odkimavala.

Vrag vedi, zakaj ji ni priznal, da mu je v resnici vseeno – pravzaprav, da se mu je zdelo tako celo bolje. Ko je prebral na vratih, da se je preselila k staršem, in ko je nato vdrl v njuno stanovanje, se je sicer čutil nekako prevaranega, toda to ni bilo prvič. Že lep čas sta se namreč slepila z obljubami, z upanjem, s tistimi redkimi trenutki pripadnosti, navsezadnje. *Je to res samo preselitev?* jo je celo vprašal.

Ne vem, kaj boš? ga še zmeraj ni upala pogledati.

Tega nisem vedel nikoli! se je posmehoval.

In je res zvenelo, kakor da ne bi govoril o sebi.

Kakor da bi znova prestopal črto, onstran katere se lahko zagledaš v sanjah in se ti zdi kvečjemu butasto, da si tako prekleto neresničen.

Maja se je zopet zavlekla k tistemu senilnežu.

Niti za kavo se ji ni vzljubilo pristaviti.

Ali pa si ni upala.

Oni je namreč ždel tam v kotu, si z lopatastimi dlanmi otipaval pijansko bohotni trebuh, prežal na sleherni mig. Le za teden ali dva ga je rabila,

on pa si je že samozadostno prilastil njeno marogasto pižamo, se navadil na volnene copate in se sploh vedel, kakor bi jo bil kupil. Celo vonjalo je po njegovi moški posesivnosti, se je zdelo.

Pa naši? je vztrajal Viki.

Kateri – naši? se je presedala Maja.

Nikjer nikogar, je tožil, čeprav je na njenem obrazu razbiral, da jih pravzaprav nikoli ni bilo.

Oni pa je dolgouh bedel nad tem pogovorom, strigel z ušesi kakor vol, si pomenljivo popravljaj Majino marogasto pižamo, ki so si jo gotovo takole oblačili že mnogi.

Nikjer nikogar.

Le ženska na plakatu je še zmeraj vztrajala znad varilnega aparata. Curek žoltavih isker se ji je razcvetal med nogami, jesenska vlaga se ji je scejala po hrbtu kakor potočki potne srage, a v notrini velikanske maske je trdovratno brlel radoživ smehljaj. Taval je od panoja do panoja, od vogala do vogala, zastajal pred svojo medlo podobo v izložbenih steklih, se spogledoval s trgovkami in aranžerji, ki so oblačili lutke v zimska oblačila.

Nekoč davno, morda še v študentskih letih, je risal lutke.

Gole, pohabljene, iznakažene: s scefranimi udi in raztreščenimi lobanjami. Da je bilo spod poliestra videti natrgane vene, razrahljano tkivo, razsipajoče se možgane. Kajti takrat se mu je zdelo, da so navznoter žive, da čutijo in premišljajo te svoje človeške poze. Zdaj – zdaj pa jim je zavidal to njihovo votlost, to možnost nečujčevega zdenja.

Tudi ti si ena porcelanasta lutka, je rekel Money.

Da: prav taka se mu je zdela: sedeča na mizi, s širokim rožnatim krilom, padajočim med stegna, da so se bohotna izrisovala vse do mednožja, z rahlo napetim trebuhom in vsaksebi štrlečima dojkama, ki si ju lahko prav trdo zgetel, pa sta vseeno zmeraj znova štrleli kakor smrčka. *Toliko jim je do tega, da ne bi bile lutke*, je pobingljala z nogami, *meni pa je všeč, če mi rečeš, da sem iz porcelana ali iz gumija; potem vsaj vem, na kaj namiguješ.*

Na kaj – no? ni hotel razumeti.

Zahihitala se je in mu pokazala jezik. *Pa nič*, je zmignila.

Zaklenil se je v kopalnico in se slekel. Sedeč pod prho, je potem znova ugotavljal, da se počuti kakor v reševalnem čolnu. Nekje daleč, na prizorišču razdejanja, so trupelca že zdavnaj nehala vzklikati na pomaganje, on pa se je zavlekel v tole kopalno kad in vztrajal v njej; še vedno ga je prevzemalo, da si bo slej ko prej priplaval odrešitev. Kajti: le na ta jadra je bilo še mogoče slikati. Kajti: deliti je bilo treba njih nepredvidljivo usodo.

Elda mu je povedala, da je stari telefoniral in pribarantal, da so ga izpustili. Sprva se mu je zdelo zgolj smešno, nato je zaslutil, da se je morda

prav zaradi tega odselila. Ali pa jo je celo oče nagovoril! Odrinil jo je, stekel po stopnicah in butnil v vrata njegove delovne sobe. Neslišno so se odtrznila, se umaknila – prepil je zanesel po tleh nekaj nepopisanih pisarniških papirjev.

Starega ni bilo v sobi.

Pizda! se je čudil skrbno urejenim knjižnim policam, čeprav jih je že videl in je natančno vedel, kje so razvrščena zbrana dela, kje študijska literatura, kje razna sestankarska gradiva. Zaril je prste med hrbtišča knjigoveznega usnja in zagrebel. Težke knjige so se razsipale, ga tolkle po nogah, njemu pa se je zdelo, da bo tako v hipu razrul vso hišo. Šele ko bo obstal na kupu opeke, polomljenega stilnega pohištva in raztresenega jedilnega pribora, šele takrat si bosta s starim lahko pogledala v oči in lahko mu bo rekel: *Zdaj bodi – rdeči buržuj!*

In se je mrščil tam sredi razdejanja, se zatiščanih pesti oziral k vratom. A po stopnicah je pricapljal le tibetan Honzi in piskavo zarezal nanj.

Pes! je bevsknil, pa ni mislil na to nebogljeno ščene, ki si je edino upalo gor. Stari se je zopet potuhnil, ga je prešinilo, kakor zmeraj, ko zanohta! Počakal bo, da drugi počistijo namesto njega, potlej pa se bo seveda zopet šopiril, je brcnil ščene, ki se je vsiljivo zaganjalo vanj. Nato ga je zgrabil za negovano dlako in ga zalučal skozi vrata. Nesrečni Honzi je zacvilil, se nevešče skobacal pokonci in se še silneje pripodil nazaj. Zdaj ga je zasačil kakor zajca, ga zavihtel visoko nad glavo in ga zalučal v šipo.

V oknu je zazijala prav drobcena luknjica. Okruški steklovine so se cingljava razsuli po polici.

Money ga je nekajkrat poklicala.

Nato je vsa nestrpna potrkala, preverila, če so vrata res zaklenjena.

Si že pomislila – a? se je naposled zakrohotal.

So se prebudile skrite nekrofilске nakane, je povzdignil, ko se ni odzvala – jaz pa sem nadevan z življenjem, da bi ga lahko prodajal. In se je s pestmi stolkel po prsih in grlato zakikirikal v luč.

Nalit in neumen, ne pa živ! je bilo slišati.

O! je juncil. *Se pa že res mudi, si je pomežiknil v ogledalu in zlezal iz vode. Že je hotel odkleniti in se zapoditi vanjo, pa ga je prisililo, da je sedel na školjko. Danes je en čuden dan, je, takole sedeč, zaklical skozi vrata. Če ni sodni, je pa gotovo usodni. Boš že še videla – te bom raztreščil kakor Honzija, ali pa te bom vsaj zadavil...*

Kajti – treba je klati, je že naslednji hip pozabil nanjo. Treba je natančno in brez usmiljenja.

Pse in mačke! si je ugovarjal.

Tudi pse in mačke, je pritrdil, ne meneč se za občutek nebogljenosti.

Money je zopet sedela na mizi in tiščala roke pod obrano krilo. Požvižgal je in se posmehljivo namrdnil. Ko kljub temu ni spustila krila, je počepnil in se ji s ponarejeno radovednostjo zazrl med stegna. Prst, ki je prav nalahno stikal med dlakami, se je odmaknil, pest je za hip naredila figo

in mu jo pomolila naproti, nato je kazalec zdrsnil navzdol, se mehko zaril v razmikajočo se notrino. Prav nalahno je potem primaknila noge, se pripognila in je takole občepela z rokami v pregibu. Kakor otrok, ki je skrivaj segel v marmelado, zdaj pa se ne upa oblizniti, se mu je zdela. Pravzaprav – kakor zgubljenček, ki si je zaželel malce toplote, pa ne ve, kako bi jo dotipal.

Skomignil je in se jel pomalem oblačiti.

Money pa je še kar ždela s prstom v pički in ga je vse bolj otožno gledala.

Dobro, je pomislil naglas, *Elda me je povrgla, ti pa si si jo začepila. Dobro – je znova preudaril – kriv sem in ne tajim, ampak, saj tudi na policiji ne vejo, kam bi z mano.* In ni vedel, ali le zabavlja ali pa mu je resnično zanohtalo.

Kompliciran si, se je vzdramila.

Kar streslo ga je: *Zmeraj blekneš ob nepravem času*, ji je priznal. *Jaz pa zmeraj bleknem ob nepravem času*, je dodala in ga pobožala s pogledom. *Spet me tako gledaš!* mu je bilo nelagodno, ker je znova popuščala. *Jaz pa te kljub vsemu tako gledam*, ga je pogledala. *Čprav veš, da te hodim le nategovat!* je že kar vzrojil. *Niti tega ne*, se je nasmehnila, *zdaj prihajaš že kar tako, brezveze.* Ni ji priznal, da bi se ji najraje zavlekel v naročje. *Veš kaj*, jo je prijel za ušesa, *ali me zajebavaš ali pa si res butasta?* Zamižala je, mu naslonila lice k zapestju. *Butasta si – ni dvoma!* jo je povlekel za ušesa. *Tako zelo si premaknjena, da boli!* Zastokala je, se zvila in otresla z glavo, da jo je izpustil. Jecljaje se je nato prevalila po mizi in mu zarila glavo v trebuh. Ustrašil se je drgeta, ki jo je spreletaval, in jo je ves neroden privzdignil. *Ti je slabo?* jo je stresal. *Ti prinesem obkladke?*

Prišlo mi je, je zašepetala, ko je tudi že sam ugotovil.

Kar tako – brezveze, se je izsopla, se osmrkala med dlani in se v zadregi nasmehnila.

Ti, Money, jo je dregnil s prstom, *ti uboga Money – ampak to je res grozno. Ne to*, je pomignil in jo je še kar drezal – *ampak, da prav ničesar ne razumeš, da si kar tja v tri dni patetična in si jo potem daješ na prst, misleč, da je ona kriva.*

To je tudi zaradi tebe, se je uprla.

Zaradi mene? jo je udaril po roki, s katero se ga je poskušala ubraniti. *Jaz pa bom, kajpada, obdolžil nekoga tretjega in tako bo potem imel vsak svojega kozla...*

Te je žena res nagnala? ga ni marala več poslušati.

Vidiš, je pljunil – *kot da bi imela ti kaj od tega, kot da te sploh lahko briga, če se je tisti nesrečnici, ki je niti ne poznaš, malce zataknilo v glavi. Ni ne prva ne zadnja, premnogim se to dogaja prav ta čas in kaj misliš, ali se ne bi tudi tebi, če bi te zaradi vseh tako skrbelo?*

Ne sprašujem zaradi nje! ga je odrinila. *Ta ženska je bila vendar tvoja edina možnost,* je nato rekla z glasom, ki ga ni bil vajen. *Še slednje vezi si potrgal – in kaj boš zdaj?*

Ti, Money, se je zarežal in se zleknil na posteljo, *ti si res ena strašna Money! Pa kaj se ti ne zdi, da je že pozno za take zemeljske pogovore? Namesto da bi me vprašala, koliko dni že nisem spal!*

Pri meni že ne boš, se je obrnila vstran, *mislim – k meni se že ne boš znosil!*

A? je zopet vstal. Tudi k tebi ne?

Ker se ne bo nihče, je rekla s tistim spremenjenim glasom, *ker ne bi imelo nobenega smisla...*

Torej – tudi k tebi ne? je ponovil. In čeprav v resnici tako ni nameraval ostati, ga je ta njena nenadna odločnost znova zgnetla v dvom. Dramila je namreč občutek, da se mu vsi, na katere je še stavil, pomalem izmikajo. *Kljub temu, da me še zmeraj tako gledaš? In da me zdaj ne upaš pogledati?* je zašepetal. *Prav zaradi tega,* je govorila šepetavo tudi Money, *ker ne vem, kaj bi potem s tabo. Samo pomisli,* se je celo nasmehnila, *iz istega krožnika bi jedla, v eno skledo bi pljuvala –!*

Torej je tudi to možnost zapravil.

Vedel je, da jo je zapravil, čeprav ni razbiral, ali ga je zaresno odslovila ali pa se je le kujala zaradi vseh teh njegovih spozab. Kajti ni se mu zdelo vredno, da bi ji pojasnjeval, jo skušal znova pridobiti. Da: ni se mu zdelo, ali pa preprosto ni imel več moči za vse te navidez neznatne usluge, ki so jih terjala znanstva. Poleg tega: to obojestransko odmikanje je bilo nekam manj boleče, namesto izmenjave odpustkov je zijala praznina.

Torej:

Praznina.

Praznina.

Praznina.

Ni se spominjal, kdaj je pripisal te tri besede na zloženko za svojo prvo samostojno razstavo. Zdaj jo je le še oslinil in jo zalepil na šipo.

Čeprav ga ni tiščalo, je počepnil v podhodu in pritisnil. Kakor kužna znamenja so se mu zazdeli ti drekcji, ki jih je puščal za sabo, koderkoli je pač hodil.

Zamikalo ga je, da bi starki na korzu ukradel srečke in jih raztrosil med mimoidoče, a se mu je upiralo znova na policijo. Tam bi jih namreč slovesno odprli, sešteli morebitne dobitke in ga obdolžili, da je ukradel, recimo, stó milijonov.

Spričo večernega mrazu je obžaloval, da si pri Money ni sposodil debelejšega jopiča. Zdaj ji ga vsaj ne bi bilo treba vračati. Ali pa bi lahko prišel naokoli z izgovorom, da ga je prinesel nazaj. Zaradi obeh pomislekov mu je bilo potem tako zelo nelagodno, da je pozabil na mraz.

Naposled je le pritaval do ateljeja, a se ni upal povzpeti po stopnicah.

Na štafelaju je namreč še zmeraj slonelo platno s tistim čudnim madežem, ki najverjetneje sploh ni bil madež, temveč odtis nekega tujega obraza. Že sama pomisel, da bi vpričo te skrivnosti zaspal, ga je navdajala z nerazložljivo tesnobo. Kakor se mu je namreč pritihotapilo med prste, mu nevede spolzelo s čopiča, tako bi se recimo lahko ponoči primaknilo in stopilo s slike. In tudi če bi se mu pritihotapilo samo v sanje, se zagotovo ne bi mogel ubraniti groze . . . Pred čim? se je posmehujoč vprašal. Pred tistim! si je zresnjen odgovarjal. In je obžaloval, da ni vztrajal v mestu, se vsaj opil za pogum. Kajti, čeprav ponesrečena slika ne more biti nič drugega kakor ponesrečena slika, so se mu v ta čudni čas dogajale kaj čudne reči.

Stanovalec v pritličju je potrkal na šipo in mu pomahal, naj počaka, da bo odprl okno. Elda je vendar že plačala za ta mesec, je pomislil in nameraval oditi. Razen o najemnici se namreč z nikomer v hiši ni nikoli pogovarjal.

Neka ženska je spraševala po vas, se je oni nagnil skozi okno. Ne tista blondina, tudi ne tista pristržena, temveč ena čisto druga, je bilo slutiti, da pomalem škili na njegove obiske. Tam je stala, je pokazal na stopnišče, in vas je tako čakala, da bi se je še Bog usmilil.

Čakala!? se je ugriznil.

Sem ji pomignil, naj se pogreje pri meni, je plahutal oni. Pa niti tega ni hotela, da bi vam kaj sporočil.

Viki je naposled odmahnil in ga ni več poslušal. Niti tega ni povprašal, v katero smer naj se odpravi za njo.

Kajti: tibetanec, ki ga je deklica nosila v naročju, je imel prav take oči kakor Honzi.

Kajti: Janez je s prižgano svečo brodil po nabrežju, kjer sta včasih ukradla čoln in se zapeljala na nasprotni breg. Ko mu je nepričakovana sapica upihnila plamen, je minila tudi njegova tavajoča podoba.

A: bile so jeseni, ko je kupil sedemkratno merico kostanja in ga je takega, še toplega, stresel naključni znanki v krilo. Potem sta ga, mečkajoč si dlani, lupila in si ga ponujala.